

شماره
28/5/55
نمبر این

28/5/55

پنجابی ادب لاہور

* صوفی قلم
* حکیم ناصر
* خالد لاہوری

ایک نوجوان گروہ

Phone No. 2302

Regd. L. No. 7401

Monthly PUNJABI ADAB Lahore

ادب کی کہانی

اجو کی کہانی

ترتیب

محمد آصف خان

نادر موری

شباز ملک

ترتیب -

محمد آصف خان

خالد لاہوری

شباز ملک

مکتبہ پنجابی ادب - صنت نگر - لاہور
ادبستان - کوچہ چابک سواران - لاہور

کتابخانه
مکتبہ
میں
موجود
ہے

شہادت حسین

ابوالکلام آزاد

شہادت حسین امام حسین کی شہادت کا واقعہ انبساط قلوب میں ایک عام سوانح حال میں ایک قصیدہ الفیہ شاعر و کہنہ ہے۔ مولانا ابوالکلام آزاد نے اس موضوع پر ایک مختصر مگر بہت عمدہ نثری نثر لکھی ہے۔ اس واقعہ عظیم و شہادت کے بعض ضروری پہلوؤں پر خاص روشنی ڈالی ہے۔ نثر ان مصنفین میں یہ بھی واضح کیا ہے کہ مشاہیر ادیب اور ائمہ فاضل و دانشور کون سے اور ان کے اعمال و سہ کون کون سے کیا ہے۔

فہرست مضامین ملاحظہ فرمائیے

- تاریخ کربلا
- شہادت امام حسین اور اسلام
- علو و سحر و جلال
- عوام شہادت کی بکلی

مولانا نے اس کتاب میں بتایا ہے کہ کون کون سے اس واقعہ شہادت کو اسلام شریعت اسلامیہ کا سرچشمہ بنایا جائیگا۔

عبد السلام - حسین کتابت - انیس گوردیور
قیمت : ایک روپیہ آٹھ آنے

ادبستان - لاہور

پنجابی ادب کے نامور شاعر و کہنہ ہیں۔ مولانا ابوالکلام آزاد نے اس واقعہ شہادت کو اسلام شریعت اسلامیہ کا سرچشمہ بنایا جائیگا۔

پنجابی ادب کے نامور شاعر و کہنہ ہیں۔

پنجابی ادب لاہور

جلد ۲	مئی ۱۹۶۵ء	شمارہ ۵
-------	-----------	---------

نگار خانہ

ایڈیٹر

معاون

مینجر

ملاؤ چند روپے • ایک روپے ۵۰ پیسے

پنجابی ادب سنت نگار - لاہور

چند گلوں کا پتہ

قریشی بک اینڈ پرنٹرز

مسلم مسجد چوک انارکلی - لاہور

پبلشر - محمد عبداللہ پرنٹر - نقوش پریس لاہور

ایس پی آر

مضمون

نویاں ماحول
قاریغ بھٹی
باران
حسین شاہ
شاہ مراد خان بھٹی
انور علیک طوان

جلیات

بیتار

نظائر و غزلیات

نور
غزل
پتھر کے ایک
غزل
جو پتھر کے مرنے
غزل
غلام فرید بھٹی
غلام رسول کھان
نادر بھٹی

کہانی

ادب سے قصا

ڈرامہ

فہم سوز

بالا لکھی

سے شاد

نقشہ کشی

بک سٹک

میر میر شاہ حسین

اولی سحر بیاں

سکھاتے پھٹ کے مرجندا۔

ہندکو زبان نال دی ایہو عارضہ ہويا اے۔ ایہ بڑی قدیم زبان اے پر بدقسمتی نال ایس لوں لکھ گیت
واسے بہت سنے میں تے کم گرن والا کوئی نہیں دیا۔ ایس واسے ان تک ایس دن انکم یا شادی کوئی کتاب
نہیں چھپ سکے۔ کچھ حالات دی ایسے کٹے کہ کسی کتاب فول چھپس دا موقع ای نہیں مل سکيا۔ تے کچھ دیں
کم مل کسی نے توجہ ای نہیں دی۔ نتیجہ ایہ کہ ولسے ولسے تے اچھے اچھے شاعران ادیبان دے مسودے بہت
دے دن ای گلاسے ٹڑکے رہے۔

ہندکو بہت پرانی زبان اے یعنی لوک۔ اینوں فاضل نال پنجابی یا پنجابی دی شاعری کھدے نہیں۔ ہندکو پنجابی
تے ایس دے دن بڑا فرق اے۔ سرس ایہی اردو دی کتاب "ادبیات مرچہ" دے دیباچہ وچ پوری تفصیل نال
لکھ چکا اے کہ ہندکو اردو دی اک ابتدائی شکل اے۔ ایہو مذاق اردو زبان دی اصل جڑی جیوی اے۔ ہندکو
تے شروع توں آخر تک سارے جملے دیدھروں ای ہوئے نہیں۔ ایہناں جملیاں وچ افغاناں دے شکر ہندکو
سن۔ جیہناں دا پہلا پڑا پشاور وچ چھپا سی۔ ایہناں مشکوٰی وچ ای اک فوجی زبان دا ریت تیار ہويا جس
دا لشکر دی رعایت نال بعد وچ اردو نال پے گیا۔ ایہنوں ای آہٹکے ایہ وک ہندوستانی وچ جتھے جتھے
گئے اوتھے اوتھے ایس زبان فوج وچ وٹا چٹا پے ہندوستان وچ مل آئے "ماہپورا" بمبئی، گھنٹو تے میداؤ
جتھے جتھے دی افغاناں ہا کے آہا ہوئے نہیں اور مقام ای اردو دے مرکز بن گئے۔

کہہ ایس علاقے دی پسماندگی دی وجہ نال تے کہ حالات تے واقعات دی برکت نال ہندکو دی کوئی چیز
دی چھپ نہیں سکے۔ ایس واسے ایہ سارا خزانہ جی تک سیدہ سیدہ چلا آؤندا اے تے بہت کم محفوظ رہ
سکيا۔ چنانچہ سو سال توں اوہر کہہ دی نہیں بچا۔ اہتہ ہندکو وک گیتاں دی کوئی کمی نہیں تے اوہناں توں
ایس زبان دی تعلیمت دا دی اندازہ لگایا جاسکدا اے۔ کیسی ایہناں گیتاں دے مختلف واک کوئی پتہ نہیں چلدا
تے نہ ای زمانے دا کوئی کھوج لگایا جاسکدا اے۔

ہندکو لوک گیتاں دیاں چھ قسمیں ہونگی۔ پہلی ۵۔ ٹپ۔ ۶۔ ہندی۔ ۷۔ ایہناں چھ
پہلے تریے سنی، ترنگی تے مسما شادی دیاہ دے مخصوص گیت نہیں۔ ۸۔ جی آپ جی دا غنچھ اے۔ ۹۔ ایس وچ
نوجوان دلاں دی سرور و فانی ہوندی اے تے نوجوان کڑیاں جھٹ ایہناں گیتاں توں تنہائی وچ لکھ دیاں ہن۔

تاسے چھپ چھپ کے سانوں اٹھیاں پئے ماس
کناں جھوم جھوم کے ساڈے سس اُتے وارن
یار بولدا نہیں

آہا ویکھدا جا۔ ساڈیاں جاندیاں پیاں

ٹپ گادیاں دے بول فو کہندے نہیں۔ ایہ صنف پشتو توں ہندکو تے ہندکو توں پنجابی توں دہشتے وچ
جی اے۔ ایہ بڑی مشہور تے مقبول صنف اے۔ ایس وچ ہر قسم دے جذبات بڑی سادگی تے شوخی نال
بیان کیتے جاتے ہن۔

گلشن وچ نال اے
آو اے تان آہن جی میری پگل بھالی اے
گلشن وچ ڈالی اے

تیرے عشق دی چاہ میں نے جٹے لکھاں نال نالی اے
لڑی دی پشتو دی قصوں صنف اے جیہنوں ہندکو تے اردو نے ایہہ اپنا لا اے۔ ایہہ گیت ماں
بچے توں سوان دے وقت گاونڈی اے۔

آہو آہو آہی لی لو، آلو
میرے پڑے دے سوہرے
کوئی دلی دے راجے۔ آلو
پیرا پڑا آکے دوروں
میں میں پکاواں آندھروں۔ آلو
مندل دا جھوٹا پٹ دیاں تھکواں
بھرا جھوٹا واک جیہے۔ آلو

ایہناں لوک گیتاں توں قطع نظر کسی ادبی چیز دا دور دور تک کوئی سراغ نہیں ملدا۔ اساتذگانوں اک
صدی اوہر مشورے اے، اوس دیاں مرت و دھڑیاں دستیاب ہوئیاں نہیں جیہناں ایہ جتھے وچ گیتاں جاندیاں ہن۔

میرے دل دے چہرے وچ دس جاویں تان کوئی خطو نہ ایس محبوبیتوں
میرے جیہندے ہی کس دی مجال ہووے کہ زور دے نال غلوب تینوں
سارا تنک قہید دی آہا دے، کر سکے نہ گدی مرعوب تینوں
وقت آیا تان لاکوں دی طاقت دا پتہ چل جاسی چر خوب تینوں

مکتبہ اسلامیہ لاہور

غیر بن کے آیا ترپور میرا - دل چھوڑی ہو یا معمور میرا
تیرے عشق نال سینہ پھیرا - تیری لگی اسے مل جی خود میرا
تیرے حسن میں دل مجبور میرا - نہیں کچھ دی جان قصود میرا

گاموں توں کچھ حالت بعد اک - ہر ہند کو شاعر روضہ نظر آوندا ہے - روضہ سائیں احمد علی معلوم دانت دی
فصل کیا جس دا مارا جاوے اس تے چٹھے نہ پیر کیوں دیا اک دا
متر چٹھے کے کولا کوپ ہووے ہمدوں موتیاں نوں گئے تاک دا
گلاں دوستاں والیاں کس کے تے دھواں مفر وچوں نکلیا اک دا
جس لے رنجی کیتا دل روضہ دا اس تے ہند توں دسا اسے خدا اک دا
نہ دسا کہ مر رہے اوہ سنگدل دی جو پیر دی کرے
اس نعل کوئی نصیحت نہیں کار کردی در ہند جس نوں اپنا جی کرے
طالب وصل دا جو ہے ہڈاں واسے اڈک دسا سہارے نہ سی کرے
سے لگ دی قید وچ جو روضہ دا اوہ رہائی دی خواہش کیرے

اک ہر قدیم مکرنا معلوم شاعر دے جا رہیے دے چند شہینہ ہر سینہ پے آونکے نیں - کہندے نیں جی تو
ڈیڑھ سو سال پہلے پشاور وچ اک غلام سیلاب آیا سی جس وچ غلامی تے قصہ خدائی ڈب لگی سی - ایہ
سیلاب دے لکڑی اندراب دے گراں دا خواب حسین خاں ڈب گیا سی - ایہ جا رہیے ایس واقعے دی یادگار
مینہ کیا ایسا جھٹا کر لکھ گیا منڈی دا کہ
لوک کر دے اللہ اللہ گڈیا فواسب خاں
مینہ آیا ناگہانی - کر لکھ گئی قصہ خدائی
لوک کہندے کرم دا پانی - کر لکھ فواسب خاں
آخر وچ استاد دھیان تے لکھی چند دہند کو کلام دی دیکھتے ہاؤ - ایہ دوویں استاد دیویں مادی
دے وسط وچ گزے نیں -

استاد دھیلانی
کچھ سو دے کہے کچھ دا - تیرا بکھ بیکھ دا
ایتھے شاہ دھار دے دا - دیہاں کھول بیٹھ پادی
بپاری منکر غیر - آسسی علم دے نال قدر
ہندے خاک تیری جاگیر سبجے کیتی آسری

جیانی ساتھی پے - کچھ فروغ نہیں اسے پے
خاک خاک دے دھج جاوے ہند کیرے وچاری

استاد دھیلانی چند

میں جنور وچ گیا داں پھس - جھٹ چلدا نہیں گا دوس
داد کوئی دوس - پر پر نکلتاں واں

ہندو دے قدیم شاعروں دے آخری دور وچ برہمن عبد اللہ نے سائیں احمد علی مشہور وٹھکے شاعر
گورے نیں - ایہناں دے کلام دا نمونہ ترتیب وار ایچھے درج کیتا جاندا ہے -
بوجہ

دو سووا مینوں بہت چروا جتے حاصل چروا - اوتھے ناگ لارے
اوہ پے دھندے نیں حاصل جتے نیں اوہ سنگدے نیں ایہ پے کول پانے
پے توں پھیر گئیں پھیر گئیں کیوں کھوئی گئیں پھیرے کن ڈاسے
برہمنے کیاں ہندو میاں گھومتے تے تریچیں پھیرے جیہیں کان دھان لکھے
کچھ جیش ہووے تاں چھوڑ دیئے لہجے روروی گئے تے کل ہووے
کم کریتے تاں کچھ بھلائی دا لکھ کے ان توڑے کرنا کل ہووے
اُس دھند دی سبھا جیش کریتے جس دے نال سبھا پھل پھل ہووے
ہندو دے دوس دھندو دے جہاں دے تیرے کچھ ورہاں واسپ ل ہووے

صہین

جان بھان اتے بہت پیاری والا دی لوک دیندے آتوں وار نہ دے
تے جیہے ناز کر دے ناز نیں ہو کے اوہ دی ہو گئے نیں ناز دار نہ دے
عالم لڑو دے کے نامور ہویا - اسی طرح نیں قائم دے وچکار نہ دے
میں پیوست نوں نہ دے شہید اسی - اسی طرح دے دے ہزار نہ دے
عبد اللہ

جہاں نہ دے جہاں تیرے چھڑ جڑاں لوکر کے ملاں رکھ دے
یوسف ثانی ہرانی دے نال مانی - دنیا فانی اسے کوئی دن لوں رکھ دے
وٹھک دے ترقی نہ ترقی کوئی لکھا اسی غرق ہوس ہوئی اسی تھلا ج رکھ دے
داگوں شہرہ پیہرے مہر قاضی چشم پھیر عبد اللہ دی دا رکھ دے

詩經非詩經也詩經非詩經也詩經

ایہناں مغلیاں کوں مرتب کرن واسطہ ہر میرتے حتمہ علی غیر دے نہر لے۔ ایہناں مغلیاں ہائی حقیقتہ ہندو کوں دیکھ
دی حوصلہ افزائی کھائی اسے تے ایہناں نے ہندو کوں نہان دی بڑی خدمت کیتی ہے۔ ایہناں دھڑوں انعام واسطہ ہند
جو گیا اسے تے "سیات" واسطہ جاری لے "انعام" واسطہ ہندو دے واسطوں بڑا افسوس لے۔ اسی امید لے
آں کہ اہل ایہہ صنف دو بارہ جاری کرسی۔ ایہتوں لے دو مرتے اخباراں کوں چاہیدا لے کہ اہل دی ایہہ صنف
ایس زبان کوں فائدگی دیون۔

پچھلے سال سے آخر صبح کچھ بڑے کچے فوجان شاموں نے اوریل نے ایس گل فوں محسوس کیا کہ ہندو نوادہ ترقی دین کے پھیلنے واسطے ضروری اسے کہ نثر و دوح افسانہ محسوس، ڈرامہ تھے نظم و نثر، قطعہ، گیت سب کو عیاں اسے نے پڑانے رنگ فوں ہٹ کے فوری قطعہ تھے فوری رنگ و دوح سوجیا جادو سے۔ چنانچہ ایک مبارک گٹھی و دوح ہندو رائٹر سوسائٹی سے تان تھے اور ہٹانے نے ایہ انجمن بنائی۔ ایہ انجمن ٹری پا ہندی نال مشافہ دس بجائے ہندو رائٹر سوسائٹی چلے کر رہی اسے تھے تعریف و تائید دس خدمت انعام دس دے نیک تھے قریا اور اسے رکھدی اسے ایس انجمن سے مجلسوں و دوح بن نیک تھے افسانے، ایک ڈرامہ دو مضمون تھے کئی نظریا غزلاں، قطعے، آنا و نظاں تھے لادین تنقید واسطے پیش ہو چکیاں تھیں تھے اور ایہ اپنی پہلی کتاب "نوریاں" نامی ہندو نوادہ نوریاں پیش کر رہی اسے۔ اگر واقعات تھے حالات نے ساتھ دتا تاں بہت ہندی ہندو تران دے ادب فوں ایہ انجمن مالا مال کر دیں۔ "نوریاں" نامی ہندو نوادہ دوح پہلی کتاب اسے پٹری چھپ کے سامنے آئی اسے۔ ایہ پیشکش دافتر ہندو رائٹر سوسائٹی فوں حاصل ہو یا اسے تھے زندگی ہوئی تاں ایہ سوسائٹی ایہو جیسے ہر کئی فردی حاصل کر دی۔ ایس کتاب دے چھپن و دوح جس صاحب نے مالی اعلا و دق اسے تھے جس بزرگ ہستی دس حد نال ایہ اعلا و دق اسے پٹری نال لیاں اسی اور ہٹانے دافتر کے ادا کرنا اپنا فرض سمجھتے آں۔

پنجابی دے مشہور کہانی کار

عبد الحميد امر

دیاں کہانیاں در مجموعہ

قیمت ٹیٹ کیا

مکتبہ "لہراں" ربانی روڈ۔ پرانی انارکلی لاہور

حاکم و حبیونت

سپار

نہایتی گہرا جوہریت کی تہوں میں سے موت اسے مضمون انٹرچارج سے رہنے کے ہیں۔ ایجنٹوں ریوں دو گنا ہزار گنا ہزار گنا

تھے "اور مجھے مانگتے" عورتیں مریض لڑکیاں ان کے پیچھے چکپاں لگی۔۔۔ (نورجہاں)

پیار زندگی و سورج اسے - ایس دے سیک نال زندگی پتھر دی اسے - پتھر دی تے وادی اسے -
 موت سورج کھا پکے ہی نہیں، ایس ورتی دی ہر دھڑکی جیون دی تھے۔ ایس آسمان دے نال تل ہنا موتہ جیوانی اسے -
 ایس کاشی نال ہی ورت ہر دھڑکی اسے، ایس واپٹا پٹلاں لب دے تھے ایس پٹلاں تھکے نکر پاش جنس دے سجد سے
 دھ تک تھے نہیں -

میرے لیے جو دعا سنا اسے، پیار۔ بندیاں، حیاں، خود کسی گھر، جو کمال، اور ہاں، دے دین سو گئے، رنگ، بچنے، رنگ،
آج، آج، سب ہی ایسے پیار، دیکھا، لائیں۔

اصل وجہ جو کوئی دسی پکار کر اسے زندگیوں بایں اسے۔ اوس کے ہنر اک آتش شیشہ آجڑا اسے
تے میں لئے آتش شیشہ کہناں شامہ اسی ست رنگی بن جانکی اسے۔ ایس نالی دنیا سوہنی ہوندری اسے، ایسے ہلک
سوہنا گدا اسے۔ ایسے پادریں پکار کرن فارے انسان، اب دنگ سستہ کے ہاندے میں۔ اے زندگی دستہ گھارے میں۔
اے بیوں کوں روپ پڑھو کے میں۔ روپ دیوں پھنیاں کہناں ویوں انسان دسی روج افریدی اسے۔ سوہنے روپ
قوں سوہنی روج دن شہار پھنکی اسے۔

پیارے جان عزیز کی ایسی ہلک و بھل موت ہو گئی جیسا کہ ایسی دوسے ہرگز نہیں
گوشی پر جان پر کسی شخص پر ہوتی ہے۔ پتھریوں سے مارنے سے گھوڑے جیسا کہ توڑیا، پتھریوں سے سٹکاں
وہ نہ ہو سکتی تھی۔ کائنات کی وہی جہاں وہی کچھ گئی۔

تو وہی بھول جیسی کہ پہلے بیان کر چکی تھی اسے۔ اور یہاں ساریاں پتیاں گھار کے، اپنیاں پتیاں باہوں
گھول دیندیاں ہیں۔ چوں کہ کوئی متوالا بکے یا کسے تکی سے کوئی پیرا، ایسے دسے ہانی سے پیرا، وگنے کن، ایس
وہی بھولی آہ وحر سے نہیں تے بچل دے، ایس کن نوں اپنے اندر سما لیندا اسے۔ ایس ایس منزل نوں لان لئی
اوس جہ وصالیاں، اپنیاں رنگ برنگیاں پتیاں دا جامہ پہنیاں سی۔ اپنے کٹن وچ مہک کوئی سی، اپنے بھول دے
شہد پالی سی۔ ایسے ہی گویک وچ اہ انہل توں کھلتی سی تے کئے بیور، تکی جاتا، پھل اوہناں دے اظہار

پنجابی والیلا صوفی شاعر شاہ مراد خان پوری

پنجابی شاعر مراد خان پوری قندیل دین مکیا گیا

پنجابی ادب لعل جیساں پر نورس دین فضا گیا اسے ایساں وچوں پئے رومد کے ساور
ایہہ ہستیاں قرار دتیاں جاسکدیاں نیں۔

۱۔ بابا فرید گنج شمس ۲۔ شاہ حسین صوفی ۳۔ حضرت سلطان باجوہ ۴۔ حضرت بابا
ایہاں وا زمانہ ۱۱۹۹ھ قوں سے لے کے ۱۲۱۲ھ تک اسے۔

۵۔ فرید نوں پنجابی زبان واسطہ قوں پہن شاہ مکیا اسے۔ آپ ویں اسے۔ ۶۔ بابا
تے باطن عام ہوں قوں وکہ فارسی لے پنجابی لے چلے شاہ سن۔ پنجابی دین جیساں کہ نور
مشہور میں مستحکم دی ونگی یہہ سے۔

۷۔ فتح قریبا ووضوح صبح مار لڑا۔ جو کہ ساریں نہ یوں سوہ لپ مار
شاہ حسین اہرام سے پھر تے اک مستعد قلندر شاہ سن۔ اوہ ساریں جو کہ رات ویرا
کایاں گاندے رہے۔ اک کافی دی ونگی وکیوسے

۸۔ جگہ پہن پران کوہنڈ حیدری رنجیں جیہہ سے
راتیں نہیں چاں وچ جھل کے پئے جولاں سے
سلطان اس میں حضرت بابا پئے عارفانہ ایوت دی وجہ مال مشہور میں۔ سونے سے پردے۔
بند مانعہ ہووے۔

۹۔ لعل احمد جد وائی وکھائی از خود ہو یا خالی ہو
نہ اوئے عشق محبت کافی نہ اوئے کون مکانی ہو
شاہ مراد خاں لعل ازبک زریب سے نہاتے اسے اک ایہہ ایہیے شاعر سے صوفی سورت پر
جیہاں فارسی رومد تے پنجابی وچ حرفی تے مستی سے ساغ چھٹکائے میں۔ پنجابی شاعر قوں سے
دے عارفوں اسوہاں قوں دی آگاہ لیتا عام لوکاں نال جیہاں دیں انسان اس تے وکھائی
بولی وچ گل ات لیتی۔ ایس واسطے پنجابی دی مشہور مثنوی سیر الملک دے خالق میں لکھن دے

یہہ برائے کہ سے

شاہ مراد سے دے کتے سخن مراناں واسے محبوبوں دے جیہاں وہ مشاں دے پئے
وچ دی صوفی لے مقرر و۔ سر میں دے میں صوفی شاعر دی تخلیق صلاحیتاں و طبیعت اداوار مراد ہی
ایس دی شاعری دی مختلف اصناف و مطالعہ درسی سے۔ ایہہ یاد رکھیں دی کل اسے۔ کہ جیہاں قوں پہلاں
بابا فرید شاہ حسین تے حضرت بابا جیہہ وڈے چلے عارف شاعر ہو گئے سن پر ۱۱۹۹ھ قوں جیہاں
تے شاہ حسین کوئی عارف لایاں تے حضرت بابا جیہاں کوئی عارف ایہاں سن۔ لیکن ایہاں دے مقابلے وچ
شاہ دی شاعری ادبی فوجی بہت زیادہ اسے۔ ایہاں دے حیرانے وچ کیتاں ایہاں دے اثر سے مستحکم
مارہ ہا۔ سی حرفیاں ہجو دے مثنوی، مدح، مناجات، ختم نامہ، چرخ تے عزلاں دے ڈھیر لکے ہوئے میں۔
ایہاں دے ذخیرے تے بس طرفوں دی وکھیا جاوے پئی کہ کوشش دامن در میکند کہ جیہاں مست
وہاں خدو وکھائی دینا اسے۔

۱۰۔ شاہ مراد دے کام دی ونگی تے اٹاں دیں خوبیاں معلوم کرن لئی ایہاں دے کلام دی ونگی
نال ایس فن دے دوسرے استادان دے نونے دی دے ہاندے میں تاں جو آپس وچ مقابلاں
وچ اتنی دھوکے۔ کوئیوں موٹیاں وکھیاں ایہہ میں۔

۱۱۔ لعل پنجابی دے نوک گیتاں دے ضروری انگ میں۔ ایہاں وچ ہر روز دی سداں دے منے
بیان لیتے ۱۲۔ اسے میں پران دیہاں دے شاعر لعل صوفی شاعر دی۔ سداں دے انداز نظر وچ ہنس قسم و
فرق ہو سداں دے اوس وا انداز اب دیا وار شاعر دی پہلی سنو سے
ویر پیا نالی پران میں کہ جیہاں برا۔ سوہوڑاں جوئی پران دے سداں دے
میں شاہ مراد جیسے صوفی شاعر دی زبان سنو سے

۱۳۔ بندل۔ لعل بندہ دھوڑوں جیہاں کے مند۔ رتیں دیں پہاں دھند اسب نہ چتا دی
۱۴۔ بیت شری و دوہا ام اسے ایس پنجابی کہتا وچ ایہہ چار صوفیاں تے مشتمل ہونڈے میں۔
صوفی شاہ اکثر ایہاں وچ عارفانہ تے عاشقانہ مثنویں بنڈے میں۔ ہاں تو دے بیتاں و کوہنڈیاں
وچ چلے او اعلیٰ حیدر جیہاں دے اک بیت عام اسے۔

۱۵۔ ج خوشی دے۔ وہ دیں ملاوی تھے و سداں لعل و سداں
لکھن کے ڈھاکاں تے چاٹوں اوہ وڈیوں دیں و سداں
وچ وچ دے سداں جیہاں متاں آون سداں دیں
وچ وچ دے سداں جیہاں متاں آون سداں دیں

ہن شاہ مراد ہوں دے اک بیت و دی لطف اکٹاؤ۔

س مہارا دلبر و بیاں و پیر میں چو نری تھیواں

مونہ دکھائے آنگ لگائے لائیں لار جیواں

مونہ مٹھرا ہر اہرت کوں جیواں پال جیواں

سچے دلبر و دیدر دکھائے تکی شاہ مراد سداں

۱۰۔ چہرہ عجم ہندی شامی وچوں تے تے نیں۔ ایہناں وچ ویراگ اداں تے تے تے

دے مہوویاں عاشقاں اندھ تے عارفان غلامن وچ بنے مائے نیں۔ صوفیہ شہنشاہی

ورنہ دی وچ نال ہے نگر شامی اسے۔ صوفی شاعر فدا تے مرشدوں دا نھا مہینوال تے پھول تے

نال نال سنے میں۔ تے روتوں پر سوہنی تے سستی دے نال نال پکا دے نیں۔ شاہ مراد

بیس رہایت لوں ورت کے اپنہ خوں دا انہار دھیں ورت کر دے میں

عشق دا دیا وسیعے نہ کت نہ دانا نہ تے

ٹھٹھکی لہریں تے بہتا ڈوہڑا لکھتے ناہیں تے

پار کھلا مہاں راجہ سارے پتھوں دھکے کھیلے

شاہ مراد مینوں پار کھلے پلا مول نہ تے

۱۱۔ ستوارے ۱۲ ماہ تے سی حرفیاں۔ پنجابی لویاں نے ستوارے بارہ ماہ تے سی حرفیاں لڑاں

کھیاں نیں۔ لیکن شاہ مراد ہوں دل میں سکے وچ غالب ہیں حاصل اسے۔ شصت دے لڑاں ستوں

دہرہ ۱۰ ویراگ اک واقعہ نظم ہندی اسے۔ چیدرے وچ ہر دن یا سرینیت دی بلدی رت یا لور دے

نال ویراگ تے اڑیپ دی ورد جہول کیفیاں عورت دی لڑیاں وچ اک خاص ڈھک دال میں

جاندیاں نیں۔ ایہناں وچ جذبات تے احساسات دے آثار پڑھا دے نال لکھتے دی لڑیاں دے

خیال رکھا ۱۲ دے تال سوئے تے سہاگے دا اثر عام ہو جانے دے بسواسے تے ۱۲ ماہ دے

حضرت کیلے اسے تے ہایت اللہ ویراگ نے دی کھے نیں۔ پر شاہ مراد لکھا دے یوں تک وچ دور

وچ دھج رکھا اسے۔ تمام حسین دے ستوارے د اک بدایہ اسے

دن پھلا تے لکھتے باجیوں جان وچ ویراگ سنوں

مونہوں گل نہ دھوں تے سجد چو چو دستوں نور

دھن دے وچ لکھتے قاتل کول پسند۔ ہنسوں نور

دھن دے مینوں نہ کوئی دھ قہقہے دستوں نور

ہن شاہ مراد ہوں دے اک بیت و دی لطف اکٹاؤ۔

چیں چیں واد فرق تے مار ڈالا جیواں جاتے ناہیں کیا حال بنیا

کھر پٹ میرا جی نیتا ہو یا خون اکھیں مدون رنگ نال بنیا

دات پانی بن پار دے لیس ماری ماری ماری ماری وچوٹ دیاں بنیا

آپ کھا کھاری دی ماری وچوٹ میرا لال ناہیں مجھے کال بنیا

بیات کہا آں دات کو آیت چو خورد خورد عطر شکر گندہ مگر مودہ ہر مونہ فر بنیا

چوں خورد مگر خورد بنی منظور نگارم کت کو خورد خورد انگیز حورے ستائز لکھنیش سو بنیا

ہدایت اللہ۔ بارہ ماہ دی بڑا سو دے اسے۔ ایہناں دے دی اک بند ملاحظہ ہونے دے

چٹھے بند جیواں آئی کھیں سو گرا تے نیں نہیں نر سادے ماری کیوں اتنے چرے تے نیں

کھمیں کھے وچ میرے سیں سیں گندے نیں کون ہدایت خبر لکھتے لکھ قلم دے تے نیں

پر شاہ مراد دا بارہ ماہ اگلے پچھلے ساہیاں شادوں نور مات کر دے جا پڑے دے

چہر چڑھیا مہینہ پور وچوٹے لیا ڈھڑوہ داس لڑیاں دہاں اندوہ کیے لکھتے ورتاں بہت انور

دی نہ کالی لڑی دے پڑا تے ادا دیا اوہ کریدی رہ رہ رہ

پڑا تے وچوٹے ماری برچی کھا دیکھ ماری سویں ورد کھائی سساری پکڑل ناگ ہر جیوں ڈھک ماری

سائیل لکھیں کھاری کھیں تے ویکھا لکھیں لڑی دواں چھب چھب

۱۲۔ شادی۔ ماری وچوں پنجابی وچ آئی اسے۔ پنجابی وچ قصیاں تے لوک کہناں نور لکھ دے چو لاپہناں

لکھ ایس دا استعمال کیا گیا اسے۔ سب نور پہوں دو در کھتری نے ہیرا نچ دا قصہ نظم نور واسطے

ایس لکھ دیا سی۔ لیکن شاہ مراد ہوں رزمہ لکھ داس لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ

دے امراد وکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ لکھ

پنجابی رہاں دے ادب دی تاریخ وچ شاہ پہوں ایس طرح نال کھے دی نہ ورتیا ہوسی۔ شادی دے

چند شعر پیش کیے عائدے نیں۔

مرنا ماہ پیر دے سچے کھڑے دے دھن

پل بیکے گل بن موندی زار و زار

سستی پہوں دھستی رانجیں ہیر سبیل

بندہ تے عشق قہیں دے آستے چور

مچی پوس کھڑے اک مڑیسی گور

مچلی جندی جل بن پرو نہ ویکھ چرخ

قری کھکے سسہ بن قدر عجب یار

سوہنی پہوں لگا ویدی نال سمن مہینول

مچی پوس کھڑے اک مڑیسی گور

غزل

ٹھٹھے بخار و جود سے دج بھلیاں کس دودھائیاں
کس دیاں سدھراں اکھ اُکھیڑی کس دیاں یاداں آئیاں
مولا تیرے کرے اوہ اکاں مُڑ کھننے نوں آئیاں
کل بھدراں دے پانی دے دے بیڑیاں آپ بھائیوں
چار چوہیرے اڈو سے پھر دے باز فرق اہل دے
کیہ کوئی سنگ نہا ہے ایسے تھے یہ پاسے استائیاں
حسن بھال دیں بہ پاسے لڑیاں نہیں طراں
پر پیل دے بھاگاں اندر یا پتھر دے یا پھابیاں
کن پڑوون منو لہے نہ کونہ سے نہ پک چھہ ان ہونہ سے
میرے تھے سخیاراں و سہتے چنگیاں دھن بھدائیاں

پتھر اُتے لیک

اک سنگی ڈھا پتھر تے کل پتا کرے نام پپ
کوئی خوف نہ آوے خرقاں تے اوہ ورے جو ہر تمام پپ
متھے توں چو کے دلمی تے مُڑ کے دے چوے دھیں پپ
مڑا ہو چوئے دلمی توں ڈلن تے یکنے پپ
ہن ڈبا دج پسینے دے سجے ہوئے سارے لیرے سن
اوہ بھڑنے مُڑ یا سسی گلہیں دے گھنے بیڑے سن
چہرے تے گھل جی سی کتاں تے بھڑوں گھنے
اکھاں دج ریزے پتھے تے اکھاں دا خون اُبال گھنے
زخمیاں ہوئیاں اکھاں تے کچھ اوہنے لیراں مڑھیاں سن
کچھ سن بھڑیاں بھٹاں تے لیراں تے سو بھاں پڑھیاں سن
اک پتھر اُتے ایس طرح اک نافوں لکھن دے نے
کیہ دیکھ مصیبت بھائی اسے کیہ دیکھ تھینے جاے نے
دھرتی دے متھے اُتے جیڑا نافوں لکھن بھندا سے
اسی فضل اندازہ بیر لایے اوہ کیڑے تھینے سہند سے

غزل

انک تیرا شہت دی پچلی توں گئے دی پوند
تینوں دیکھ کے دل وچ ہووے مٹھی مٹھی جھور

ٹھٹھے کھمبے کونک دپارے پھیلاں بھل گئے مود
دکے دیا رگ رگ ہانڈے دیکھ کے تیری ٹور

سامنے آوے تال میں دساں اُس نوں دل دیں گلاں
چمپ کے بیڑ بیٹھا رہیے اُس دے دل وچ چھو

دودھ بھی چائیں پنڈ تیرا، میں تیرا پرچھاواں
تیرا میرا دستہ رات بیکروں چمن چپور

دوب جوانی ڈھلے سائے، عشق خدا واسیہ
تیرے جیسے تیرے ڈھٹے میرے جیہا نہ ہو

اساں تال جو بن رستے مرنا

اساں تال جو بن رستے مرنا
مر جانا اساں بھرے چرائے
بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
اساں تال جو بن رستے مرنا

جو بن رستے جو دی مرنا
پہل بنے یا تارا

جو بن رستے عاشق مرے
یا کوئی کرکھاں والا

یا اہ مرن نہ جیہاں لکھائے
بجڑ دھروں وچ کرکھاں

بجڑ کٹاں اساں مہانک
مال بہتیں لڑنا

اساں تال جو بن رستے مرنا

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
اساں تال جو بن رستے مرنا

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے
بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
اساں تال جو بن رستے مرنا

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

بجڑ تیرے دی کر پرکھاں
مر جانا اساں بھرے چرائے

غزل

انھے کھوہ وچ دھکا دے گئی سُرے والی اکھ
بجلی دے شکارے دچوں پٹی کسے دی دکھ

نکی پٹوک غرباں وال اوئے نیوہ و سیں
بیہڑے مل و ہاچ لے فی ساٹھے کوہوں فکھ

منیا ناں رقیبیں تیرا اچ کل اُٹھن مہین
پر اوہ دھسے قسماں چائیاں کھ تاں پیچھے رکھ

تیرے آکھے کنی واری واعظ توبہ کیتی
چل نوں دی اچ میرے آکھے فخرہ ٹوٹے جیکھ

اچ فرید میں پکیں پکیں پان لگاں قسماں
ساقی مین دیے ہر آکھے رکھ لے میرے لکھ

غزل

سبے موسم بہار غزل کہہ رہیا والیں
دامن اسے تار تار غزل کہہ رہیا والیں

بھوشنی تسلی توں دی نکلا نہ کوئی کم
توسے دہن قرار غزل کہہ رہیا والیں

غفلت نوں حسن و عشق دے سانچے ج ڈھال کے
آہا توں یک ورہ غزل کہہ رہیا والیں

ہن اسے مقام میری محبت دا آگسب
لکھاں میں اشکبار غزل کہہ رہیا والیں

گھائل ایہہ کہہ نہانے توں فرصت نہ مل سکی
میٹھا داس بے بیشیاں غزل کہہ رہیا والیں

غزل

دل بہیاں بہیاں رہندا اسے
حدوں رت میزری ہندی اسے
سستی ہوئی ناگں حدوں دی اُس ویلے
جاکھوں دی اسے

کسے پک دے کھوچوں دتیری اک رگ
نالاں دا چھوڑی اسے
رگ رگ نرس س روں روں دے
وج ک شرتوں چھوڑی اسے

چٹیری دی کل ہس ہندی اسے
تس ویلے عسست چھوڑی اسے
ایہناں کلیاں دے انجام اُسے
تاں نور شہم روڑی اسے

جیڑا دی مد اسے دروں ک
قصد توار ناند اسے
براک قوں وودہ کے ہراک دی
دیکھ بھری گباتی ہندی اسے

دس کیڑیڑ سوہاں فتح زرخند
رتاں نوں دیکھ رہندی
توں ہوسکے جہرا رہندا
ایں جہوں ماری دنیا سفندی اسے

گیت

جن ہے سوہنا ماری میرا میں ہاں اُس
داماد
چکے سوہنا سورج واٹوں میں اُس
داشکالا

ہونٹاں اُتے لانی ٹپدی جیویں
لعل ہشتاں
حس سہنیاں وٹک ہرن دے
درب سوہنے دیں ہشتاں
نال سوہنے واسے سے تیواں
ملکہ بہت پیار
جن ہے سوہنا

قد سوہنے داماد دے واٹوں
نلیاں میاں باواں
دُٹ سوہنے دا لانا مارے
صدقے سو سوہاں
گل لے تان چل پئے لودے
ایڈا بول نیاں
جن ہے سوہنا

سوہنا چلما چال نرالی جیویں
مد ہے پیدوں پانما
مڑ مڑ کے جد دیکھے سوہنا
دل صدقے ہیا ہاندا
مورت اہدی دل دے اندر
جس دا ہے سہرا
جن ہے سوہنا ماری میرا
میں ہاں اُس و تار
چکے سوہنا سورج واٹوں
میں اُس دا شکارا

ق. کثرت میں سوز
سدا بہانی شہری کی سرگرمی

زہر

وردار

زیادہ میل دا اور غم

امیر المؤمنین عباسی خلیفہ منقول کی تہ

حناء امیر المؤمنین دی سوتنی نے جوان باندی

حنین لہادی امیر المؤمنین و اس عیسائی شاہی طبیب

خوددار ..

پہلی جلد

ایم المؤمنین و عمل قہر و قہر

امیر المؤمنین کی سچے تھے رشتی لافنگے دا دھو
لائے بیٹے ہوئے ہیں ۔ لاکے ای شامرت
کے کھوئی ہوئی اسے تے اسیاں خوبصورت
اکاں وچ شکرتے خوشی دے افر ویم
ہستہ میں)

امیر المؤمنین بن کر تے کاشن لے اسیں ہستہ خوش
ہوئے آں (تھوڑے ہیے دی اٹھنی لہ کے
دیندیں ہوئیاں) لے ایہہ انگوٹھی اسیں تینوں
اندھ دیہے آں ۔

رہا ٹپ چاپ اپنی تھادیں کھوئی رہندی
(

امیر المؤمنین کیوں ۔ یہ مل سے جو دور

چاہتا ہے تھوڑے

نا ۔ حقیقی ہیں اور مؤمنین ناس ملے ہی میر

لہو قہر سے

امیر المؤمنین ۔ نے ج توں خوشی میں ہی کار

نیر آئی

حناء ۔ ہی میں اب جس لڑا چاہندی آں

امیر المؤمنین ۔ وہ یہ

حناء ۔ اود اک خاص گل سے بت کھوئی میر

حق فرسے

امیر المؤمنین ۔ ہیں عازت اسے

حناء ۔ حضور دی ۔ مددی سخت خلوصہ دی اسے

امیر المؤمنین ۔ عیون مال یہی لڑا کہ ہی لڑا لہ

حناء ۔ میں قہر سے جس کو رہی آں میر المؤمنین ۔

امیر المؤمنین ۔ اود کچھ بدعت اسے یہی سادہ مال

یہ جہ سے

حناء ۔ تھار شاہی عیب

امیر المؤمنین ۔ کوئی چہنیں العبادی

حناء ۔ کی سوار

امیر المؤمنین ۔ پر اود تہیں بڑا قہر سے اسے

حناء ۔ حضور دے ایستہ انہار توں تال اود فائدہ

اٹھانا چاہتا اسے

امیر المؤمنین ۔ پھر میں آں ہی اوتوں سائے

قال یہ ویر اسے

حناء ۔ حضور و اس دے جہ فہر مال سختی

لہو سے ہیں

امیر المؤمنین ۔ چہا یہہ گل سے

حناء ۔ تہ حضور

امیر المؤمنین ۔ ہیں

وہ دندہ سے

دو جی تھائی

امیر المؤمنین دے لہو و اب خاص مر

یہ مؤمنین مسند سے بیٹے ہوئے ہیں

سنت سادہ طبع تھیں تہہ نجہ سے حضور

مجرب اسے

حنین ۔ حضور سے سوں یاد دلا دے

امیر المؤمنین ۔ موہن سادہ سے تہہ اب اس

نم سے

حنین ۔ حضور کے کرم خادم ہر طرح حاضر اسے

امیر المؤمنین ۔ جس توں عائد ایل کے رشتہ بہت سادہ

وہن ہیں

حنین ۔ ہی ۔ عایہا

میر المؤمنین ۔ اسیں سی اسیں چاہوئے آ رہی ہیں

توں میںوں کے اود سائے لے و رکرن

اسیں آپوں ای اوتہاں و کھٹ بھر چھٹے

حنین ۔ حضور کے ہائل قہر فراہ سے پر ہیں

حضور کوں اک چہ چہ سکدا آں

امیر المؤمنین ۔ ۴۰ چہ چہ سے

حنین ۔ ایہہ ای پکی معصوم دے وہ دشمن کون ہیں

نکے دے حضور سے وہاں توں سادہ ہی

یہ دیوت سوتی سے

امیر المؤمنین ۔ حنین تہہ ایہہ نہ چہ چہ دشمن کون لے

قال ای کر جیوں اسیں اسیں ویسے آگے آں

حنین ۔ ہی ۔ سو

امیر المؤمنین ۔ توں سادہ اب نہایت ہی خطا نک

قسم و رہہ سادہ تال سچے اسیں اوتہاں

دے لگیں دے گے تے اوتہاں توں سادہ

نئی قہر کر دیت

حنین ۔ حضور سے لہو ایہہ کہ ہیں ہوئے تہ

امیر المؤمنین ۔ ہیں حنین

حنین ۔ ہیں ۔ ہی ۔ سادہ

امیر المؤمنین ۔ چہا ۔ اسیں قہر حادہ و رالم تال

مالا مالی لڑیوں گے تے دیوت سے

اے شاد

جگر شہر

ملاں ٹی

رحمت نے فصل رتوں ہی اک عڑی وچ کٹے جو گئے سس تے اوتے ہی اک دھڑلے
 گوڈے سجن بن گئے سن۔ فصل نے چاندی وار رحمت کال منہ ملائیاں جو پاں لپکے تو نہ رحمت
 حد نہ کرے جے کہے تینوں بولی میٹر ویلا پے جاوے تاں جگر شہر وچ آئے میرے جی
 لب چاہے میں تیرے سر م کور گا۔ رحمت وچاے تے اتی پیت اب اہو جیہی نصیت
 کہ سارے دھار جڈ دھ دھیری بن گیا سی۔ رحمت دانت تے فصل یوں سو جود بولی
 نہیں سکی۔ ریت آگے تاں ادھ دھار۔ سر ویسے اتی ترے مسال رو رہندا موہ سی۔ اب دن
 پہ سوچ کے گھوڑ ٹرپیا نہ جگر بہر چلے سے یاروں پنی دھڑلے جیانی سناوے گا۔ نہ
 تے بولی مناسب وسیدیں دوسے گا۔

رحمت نے جگر شہر دھڑلے الی سب جویا سی لکھی تیا یہی سی تے۔ یہی اویسلا
 کی پڑی نہ دھنوں کھڑا نہ کیوں منہ یوں۔ رحمت مند ٹرد جودوں کھڑا نہ دے جے
 تاں اونیوں اب عود سے سی۔ کھڈ سے بونے وقت۔ دے سوچ کہ یہاں۔ رتور
 فصل دے کہ کھ پید اتی خامد سے حقوں کچھ چرس گا۔ رحمت ایہ سوچے تے رتور
 پانے کہن گا۔ لکھی ماو سبیں فصل کور چاندی دے او۔ دسوں بوب دتا۔ سوچتی سافے جود
 کور د رہندا سے۔ سبیں چٹل عریح کار جودے آں۔

رحمت جوشن ہوئی کہ کسر سے بھنا وئی نہیں پیا سولی ہی نہ جی کیا سے۔ دھمی دھم
 فصل دے کھر پڑ دیوہ رحمت نے خوش ہوئے آکھا۔ لکھا تاں سبیں تھانوں پڑیاں۔
 پر سافوں انعام کیے ملے گا پے ملاں تے رحمت دے لول اکھیاں ہو کے کھیا۔
 "تھانوں خوش کواں گا پترو تے فاسے جتا سار لڑوئی تے دھوں گا۔ رحمت کے ہاں
 درچاندیاں ہویاں پور نال ہیا۔

"ہلا جی اپت وعدے تے قائم رہنا خوشی دی کورناں دوسے فاسے جتا سار لڑوئی تے
 دیا پوسے گا پے ملاں تے رحمت کور دھیرا لیا ہویا وعدہ یاد رہا۔ دھوں کور کھیا۔

رحمت اونیوں سے مال مال لڑیا۔ مال جوں مشاں وچ د اونیوں فصل دس کھر گے
 سے آئے تے لپکے فصل دھڑلے آکھی اسے سبیں ساڑے مال جتا ہویا وعدہ پور کر
 رحمت نے خوش خوشی تھان آتیاں واکڑ لے کے اونیوں فصل دتا پور اوساں ایہ بہرے موڑ
 دے لھوڑا سے اسیں تھہرنا سارا لول تے۔

رحمت نے بھپٹے واکڑ سے اونیوں کور دتا پور وہ فیرو کی راضی نہ ہوئے سے
 آکھن گئے کہ اسیں تے بہنا سارا لول گئے۔ سافوں بھتا سارے کے لے۔ وہ اُچی اُچی
 رولہ پاوں تک پئے کہ تھان لپکے سی لڑوئیوں خوشی دی کور کا تے بہنا سارا لڑوئی کے
 دیاں گا۔ رحمت وچاں جیراں جو کے ہالان دا جیڑا ویکھ رہی سی فصل نے ہودوں پئے پوسے
 تے دھلا پنداسنپ تے باہر نکلیا۔ رحمت کور دیکھیاں ہی گل لاکے جتا تے فیرو ہالان کور موہ
 لکے کھپن گا پنی تھیں لپکھی تھوں بٹ رولہ پاندیسے او۔

مال آکھن گئے کہ ایہناں سافے مال وعدہ بھنا سی کہ فصل دھڑلے تھانوں خوش
 دی کور لاکے جتا سارا لڑوئی کے سے دیاں گا۔ جودوں سار لکھاوے کھر تائیں سے آمد

تاں ان عودا تیا لڑوئے کے پیا رندا اسے۔ فصل تان پئے تھم دا رولہ چاندی ہی سی۔ رحمت
 دھار جواں ہوئے کھوٹا ہو گیا سی۔ رحمت دل دھو کے سبیتے ہاں لول ہیاں لگا ٹھہر وکھی
 میں تھار لکھاوے ہی لڑوئی تے عروں پانے اک لڑوئی لے آیا۔ رولہ دے کھر
 وچوں اک پاسے چٹالی تے دوسے پاسے ادھ پا کڑ پا کے من سا نوکھی دسو پڈے پاسے لڑ
 جتا اسے ہاں تے ادھ پا دے پاسے دل بھتہ کہے لپکے لپکے بہنا اسے بہ سس تے
 فصل نے بیاتے بہنا سہ تے رتور لول دھڑلے جت ہو۔ ہالان نے فصل مال فصلوں
 دھیمی تھہر پیا سی۔ سوچ تال وعدہ پور ہوئی دھار دھڑلے خوش کور دا سے۔

باوتہ دے کھر پڑ جیا سے سبیں خوشی دیا نارسی۔ ہالان سے رولہ اوی تھیں وچ نہر کھیا۔
 خوشی آں تے پچھتا دھڑلے ہوئے پچھتا پرت گئے۔

رحمت وچاں سدھ جیا بندہ سی۔ اتہ ایہ سب کچھ ویوے لڑوئی جواں فصل نے
 ہسڈیاں ہویاں کھیا جھٹیا جی۔ ایہ جگر شہر اسے۔ ایچھے تان دن رات دھو جیہاں نکلاں ہودیاں
 ہی دھندیاں میں۔ دھو دھڑلے سے بہندے آں۔

۲۰۰۔ مانتے توں کلاں ہال لیتے وجی ادنیٰ محل وچوں اک بہت ای شاندار مشورہ ہو یا جیدی عداوت
 عداوت کم ایس۔ ڈی۔ ایم لے ہوڑاں کئی۔ ایہ مشورہ نذیر چودھری عداوتی محل تے اہل جعفری ہوتا ہوا
 دانتیجی۔ اتیہ توں وکھ ڈیرہ فانیخان توں پروفیسر مسعود الور گوبڑا نور توں غلام یعقوب الور تان توں دھند
 تے کراچی توں صہبا اختر وی تشریف لیتے سن۔ مشورہ ٹیک لہر وجے شروع ہويا۔ پر خلقت اپنی کوئی کو
 انتظام نئی جھٹ لکھ لکھ پیا۔ پہلا عداوت داسی تے دو جا دور دلیا گیا۔ پر پنجابی جھٹ کے بندے اسد
 دھیان ای نہیں سن کر دے۔ نذیر چودھری ہوتا ہوا دیاں مہتمم غزلاں نے جھڑبھہ قناسی۔ تے فی پرویز
 انور مسعود ہوڑاں دی نظم "جھولیئے جھے" تے سارا حال عشق عشق کو اٹھیا۔ پھر ایساں کوہوں سنس لوہہ
 لڑائی دی سنی گئی۔ اخیر وج غلام یعقوب انور ہوڑاں دی واری سی انور ہوڑاں اللہ دے آسے تے
 کتاں وج انگلیاں دے لکیاں تے بڑی مٹھی تے پیاری تے وج لڑا کش نال تن چار غزلاں ستا پور۔
 عروت نذیر چودھری ہوتا ہوا دے دو شعر جیتے رہ گئے نیں۔

کلاں نذیر اک مائی توں ایہہ دو رو بھولا آہنداسی
 توں پھلاں توں تے سانجھ لیا ہن پتراں نال نے کھنڈن دے
 ساریاں نالوں جتے اج اوہ سٹھ دے بلدے پھر دے
 جیڑے دل سن دہنکے تیری زہت دی چھاویں چھاویں

ٹیک لک وجے مشورہ ختم ہويا۔ تے عداوتی غلبے وج ایس۔ ڈی۔ ایم ہوڑاں نے ادنیٰ محل دے کاند
 نوں مشاعرے دی کامیابی دی مبارک دلی۔ تے نال نال حوصلہ افزائی کیتی
 ادنیٰ محل گجرات بہ۔ دا مشورہ یکم اپریل شہر مہر سید احمد ہوڑاں دی کوٹلی تے زیر سرپرستی منجی ہوتا
 طبیعت تے زیر عداوت نور کاٹھیری ہنرل سیکرٹری پنجابی لٹریچر سوسائٹی کراچی ہويا۔ ایہہ مشورہ نور کاٹھیری ہوتا
 دے گجرات آون تے ہويا۔ پہلی تاریخ توں نور کاٹھیری ہوڑاں آنا س تے بدل دا وی نور سی۔ جس طرح
 ہويا ہوا نور ہوئی اپنے دھندے مطابق ٹیک ساڈھے تیر وجے پڑ گئے۔ گجراتیاں نے ایساں دا جیج کے سوک
 کیتا۔ اوڑک شام دے ست وجے مشورہ شروع ہويا محمد بن دلیان سہاں دے ہاں جتے جتے ہاندے
 نیں۔ پھر فضل حسین فضل، منشی عیداللطیف، راجیہ ناہید راجی، نذیر راجی، ماسی راجی، غلام فرید جعفری
 محمد فیصل آزاد، محمد نواز دکنی، فتح محمد دکنی تے شمس شاہ فقیر دکنی تے ڈھیر سارے سچن ہوتا۔ نور ہوئی
 واری جعفری ہوڑاں دے پڑوہنے سن۔ مشورے توں پہلاں محمد یونس ہوڑاں نے کلام پاک دی تلاوت
 تے لوکاں نے بڑے اخلاص نال سنی۔ فیز سابع سہاں نے واری واری کلام سنایا تے دادی کچھو

دلی پاروں دتے ہاندے نیں۔

محمد فیصل آزاد جیہاں تے مان و دھیرا سی اوہ غزلاں دے دل جانیے
 دھند سی توں بھاون دا ادھواٹے مونہہ پرتا بیٹھے
 غلام فرید جعفری۔ ٹیکیاں ٹیکیاں زنجیراں نوں رنگ دی گئی مہندی
 سر دتے منصور ہوڑاں دی دس نہ کدھرے پھندی
 کلاں وکھ رہا تے مینوں داہیر کرن سلاواں
 توں دی نال ہوڑوں تے منزل قنعاں وج دھیندی
 راجیہ ناہید راجی۔ نیویاں نظراں دھب جانا چہرے دا ہر رنگ وٹاناں
 لڑت توں دی الفت مانا بھلیں ہے گیا پیار نہاناں
 ماسی راجی۔ اسے ہتھ لوبے دیاں گاگریں اسے سکھ ترے دا دل
 اسے ریس نہ کر گجرات دی اسے چھٹھناں دی گل
 منشی عیداللطیف۔ بے شک کئی کچھ توں ٹکا کدھیں ہول ہول کچھیں تدریس کال
 اوہ نہ ہووے جے کچھ لگا آوے پیرادل دی اڑکے تیر دے نال
 پھر فضل حسین فضل۔ اوہ رکھدا اسے شوق تماشاں داسی دی کھڈ اک داس رہا دتی
 نارنجیہاں دی بدی نال ہکاں میریاں بھیاں بھیاں تار اُسے

اوڑک اپنے سوز جہان نور کاٹھیری ہوڑاں توں فریادیں کر کے روح کے سنایا گیا۔ اوہناں دا
 اک اک شعر کئی کئی وار دوہرایا ماندا رہیا تے کئی کئی غزلاں نظماں دیاں فریادیں جیہاں وچوں کسی
 وی کچھ سوا لے لے کے پڑھ لکھ۔

خل مل نور ہوئی کل ڈھٹے اڑیے کر دے پھر دے بابو
 ہتھیں پیریں سٹھل وجے تے مونہہ آستے چھابو
 وڈ وڈیے جھل دے اسکے ایس عشق دیاں جھالاں
 کھنڈن دا اوہ ایڈ چھلڈا بنیا پھر دا بابو
 کافی۔ آئندہ گوانڈھ مدھانیاں مٹیں
 ساڈے کر دے ڈوکا
 پور چلا کے پھلیاں مہریاں
 ساڈی مٹی سوکا

تور ہوں نے لہیر سارے مہند سے بڑے تیریاں وچوں صرف کک کھ سکیا آں تیریاں دھیاں توں مٹا
نال دلی پادوں پیش کیتا جانا اسے ۔

ایسے نیں ویر تیریاں سارے ، شواں دے وچ چنگے پاؤں
شاہ پواوں ٹر دے ٹر دے ، راہ کوں دھواں ٹر دے ٹر دے
مرگ دے وچ ڈیرا لایا ، ایہ راہ دی داسن نہ آہا
اردو تے پنجابی لکھتے ، اوہ دی یڈ شتابی لکھتے
اجل جیتے دے وچ وارا جیو کر پانی وچ پتاسا
تھیا دھرم سارے دھرواں دیندے ، شاہ دوسرے لکھ
وچ مہیت کوستے دیندے ، عاشق رہیں اکھ

مشاورے گھوں کچھ پاسوں آیاں جیہاں وچاں غزلیں انکھوں دی پڑھولی ہوئی سی ۔ ساریاں توں پہلاں
نظام فریاد توں ہوں نے تیر چو دھری ہوں دی لیتے توں آئی غزل پڑھولی لیتی جیہوں ساری پڑھولی
صحیح لکھی مٹیا ۔ ایسے طرح منشی عبد اللطیف ہوں دی غزل دی درست غزل دتی گئی ۔ رنجیہ نامید راجی گھ
دی نظم د مٹوان سئی گھیاں ہوں ۔ تور ہوں دے مشورے لکھی گھیاں پڑھوں غزلیں بدلتاں د مشورہ د
نے کچھ لکھتے وچ دی تبدیلی کیتی گئی ۔ فی محمد خیل ہوں توں گئی گھلاں دسیاں گھیاں جیہاں مشورے لکھتے گھ
ہندیوں ہندیوں قبول کیتیاں ۔ ایس طرح ایہ مشورہ بڑی کامیابی مال رات دے باروں وچ لکھا ۔ ایس شاہ
وچ مشرت شاہ ہوں تور ہوں دے اکھے لکھ کیتا پئی بیٹوں کئی شہادت بڑیاں دھوں لکھتے نیں ۔ پنجابی ادب
پہنچ دینا "کے" لہراں "وچ نہیں پچھے" ۔ تور اکھیاں پئی ادبناں نے تھانے مال بڑا دھو کیتا دے پریم دھو کیتا
شہادت چھپا دیاں گا ۔ فی شاہ ہوں اکھیاں پئی توں دی بیٹوں کوئی خطاب دیو ۔ کے تور ہوں نے شاہ
دی گل مندیوں ہویاں غزلیں گوات دا خطاب دے کے شاہ ہوں تے اوہیاں دے استاد اکبر رام
ہوں دے دھرت راہی کیتے ۔

دسہ نام دی ہندی سیکڑی

شریف گنجای دیاں نظماں دا مجموعہ

جگر اتے

پنجابی شاہی وچ اک ماں بھرا ادا دے
وچ ای پدا دھ روپے گل کے مٹاؤ
مکتبہ پنجابی ادب - سنت نگر - لاہور

باشعور لوکاں دی بنی بنی لہر سپند

بجلی گھٹ خرچ کرن والے

گرمیاں تھنے

سنگ ٹیل ، پٹی شل ، کیپڑ تے

نان کیپڑ

یونس پکے

(فون نمبر ۳۳)

بناون والے

یونس مٹیل ورس گجرات

شوروم : ایسٹ سٹریٹ روڈ گجرات
نیکڑی : شاہد روڈ گجرات

دسہ نام

گجرات توں ۵ مئی ۴۵ء نوں اک نواں
ہفت روزہ اخبار

دور جدید

نکل رہی ہے

جیہد وچ اک پنجابی صفحہ وی ہویا کرے گا، باہر لے
ملکاں تے پاکستان دیاں خبراں ہون کرن گیناں

پتہ

ہفت روزہ "دور جدید" نزد ہار شاہد کہ منا
گجرات

ایڈیٹر اے برلاس، سابقہ ایڈیٹر پاکستان گزٹ

گجرات

سوہنے تے ستھرے، بہتا چرچلن دی گارنٹی والے
تاریاں دی طرح ہر تھاویں نظر میں بین والے
ایسے لٹی پاکستان ہر بندہ تھارے اوڑے اینہاں نوں پسند کر دے نہیں

یونیورسل
شکھے

سینگ فین بریاں قہاں سے، وکھو کھرے نمونیاں دے

بناؤں والے

پتہ یاد رکھو

یونیورسل فینئر، شاہد کہ رود گجرات

پاکستان دے دھیا تے سو بنے
پکے پیڑھے تے گھٹ بجلی کچن والے
نویں تے لویاں نمونیاں دے

کے ڈمی ایس

پنکھے

سیلنگ، ٹیبل، پیڈسٹل، کیپر
تے نان کیپر

بنادان والے :
میبان قطب الدین انڈسٹریز لکھنؤ جرات

نہار با تصویر

میر جی - بیوی - بیوی اور صاحب غنیمت کے لئے
انسانی تریں نکلے

یہ مختصر مگر کتاب انار کی تعلیم دیتی ہے اور انار کا بول بڑھانے کے
لئے ایک صوبہ انار کا کام دیتی ہے۔ اس کتاب میں کلمہ طیبہ، کلمہ شہادت
اور دیگر چند کلمات سے لے کر پوری نہار اور اس کے بعد کی تعلیم تک
آرٹو گریف کے ساتھ بڑی وضاحت سے درج ہیں۔ اس کے علاوہ انی بات یہ
ہے کہ انار، وسم، انار باصفا، قہار، وکوع، سجدہ، شہد و دعا
کے عمل طریقوں کی فوٹو کچھ کی تصویریں بھی دی گئی ہیں تاکہ عمل
شرعیہ بیوی کے دھن نشین ہو جائیں۔ بادشاہی مسجد لاہور کی فوٹو بھی
دی گئی ہے۔ انار پر خوبصورت رنگ دار پیل دی گئی ہے۔ انار میں انار
کی رنگیں بھی درج ہیں۔
ہر مسلمان کے گھر میں اس کتاب کا ہونا ضروری ہے۔

بیوی اور بیوی کو نکلے نکلے بیوی کے لئے اس سے بہتر کوئی
نکلے نہیں ہو سکتا۔

نوٹ :- ایک روپیہ بیس بیس کے لاک لاک بیس کر حاصل کریں۔

منجے کا ہندو :
مکتبہ پنجابی ادب - فردوس پارک - سنت نگر - لاہور